

nakon prestanka osmanske vlasti, naglašavajući važnost crkvene sastavnice u vjerskom i društvenom razvoju vojno-krajiške Like. Vesna Grahovac Pražić u radu »Obrazovanje u Gospiću nekad i sad« (str. 419-434), uz slikovne priloge, prikazuje središnje obrazovne ustanove u Gospiću, njihovu povijest i istaknute djelatnike.

Peto poglavlje nosi naslov »Jezik i književnost« i u cijelosti ga je napisao Ante Bežen. U prva dva rada, »Govor Gospića i okolice« (str. 437-452) i »Mali rječnik gospićkog govora« (str. 453-478), autor iznosi rezultate starijih istraživanja na tu temu. Posljednji Beženov prilog, »Gospić u hrvatskom pjesništvu« (str. 479-520), sadrži kratke biografije ličkih pjesnika i pregled njihovih ostvarenja posvećenih Gospiću i značajnim gradskim simbolima.

Sanja Vrcić Matajija i Vesna Grahovac Pražić u radu »Imena gospićkih naselja« (str. 523-536) obrađuju onomastiku gospićkih naselja. Ivan Markešić autor je rada »Gospićka groblja« (str. 537-571). U njemu podrobno opisuje dva glavna groblja u Gospiću, katoličko Gradsko groblje sv. Marije Magdalene i pravoslavno groblje na Jasikovcu, ističući njihovu estetsku i vjersku dimenziju, koje u nekim elementima ne zaostaju za grobljima u Splitu, Rijeci ili Varaždinu. Obraduje i spomenike ratnim stradalnicima te znamenim obiteljima, poput obitelji Tesla. Sedmo poglavlje monografije, »Održivi razvoj i okoliš«, sadrži tri interdisciplinarna priloga o suvremenim temama. Maja Štambuk, Marica Marinović Golubić i Anita Bušljeta Tonković u radu »Grad Gospić, deset godina napretka (1997.—2007.)« (str. 575-584), pišu o glavnim obilježjima poratnog urbanog razvitka i ulozi razvitka infrastrukture u cijelom kraju.

Drugi prilog, »Okolišne dimenzije lokalne kulture: kako se u Gospiću promiče održivost?« (str. 585-596) napisali su Zdenko

Zeman i Marija Geiger Zeman. Njihova ekološko-kulturološka studija razmatra mogućnosti napretka suradnje raznih društvenih i gospodarskih čimbenika na polju održivog razvoja i simbioze ekoloških ciljeva i svakodnevnog ljudskog djelovanja. Anita Bušljeta Tonković autorica je kraćeg teksta o sve popularnijoj manifestaciji »Jesen u Lici: tradicijom prema održivosti« (str. 597-605).

Posljednje poglavlje, »Suvremeni identitet i razvojni potencijali«, donosi dvije istraživačke studije o suvremenim gospodarskim i demografskim procesima u Gospiću. U njima se također iznose određene gospodarske smjernice za daljnji razvoj Gospića kao županijskog i šireg regionalnog središta.

Skupina autora iz Instituta društvenih znanosti Ivo Pilar (Vlado Šakić, Renata Franc, Anka Mišetić, Geran Marko Miletić, Stanko Rihtar, Ines Sučić i Ivana Vrselja) u prilogu »Identitet građana Gospića« (str. 607-636) s pomoću statističkih tablica razrađuju taj problem i daju cjelovitu sliku glavnih identitetskih odrednica građana Grada Gospića. Istraživanje je provedeno tijekom jeseni 2012. usmenom terenskom anketom, a rezultati su predstavljani u dvadeset grafikona.

Posljednji je prilog u monografiji rad Saše Poljanec Borić »Razvojni potencijali« (str. 637-647). Autorica naglašava važnost Gospića kao županijskog središta i predvodnika u jačanju kompetitivnih i kreativnih industrija kojima bi grad mogao osigurati opstojnost u novim globalnim gospodarskim kretanjima.

Zaključna razmatranja iznosi urednik izdanja Željko Holjevac.

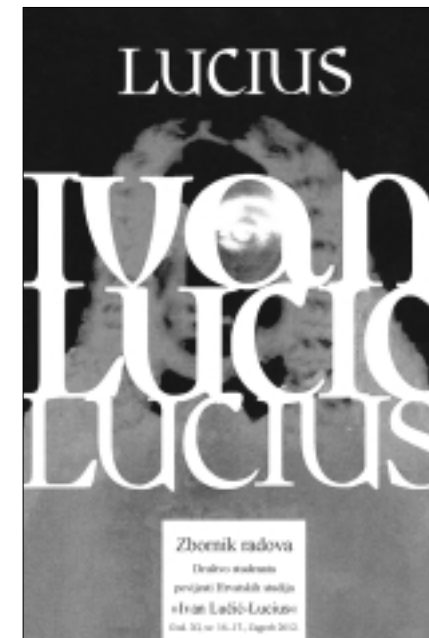
Monografija *Gospić. Grad, ljudi, identitet* sadržajno je dobro koncipirana i znanstveno utemeljena i pruža cjelovit uvid u gospićku prošlost, sadašnjost i željenu budućnost.

• Ivan Brlić

Lucius, Zbornik radova Društva studenata povijesti »Ivan Lučić - Lucius«, God. XI., sv. 16-17, Zagreb, 2012., 575 str.

Zbornik radova *Lucius* izlazi od 2002. godine, a izdaje ga Društvo studenata povijesti Hrvatskih studija »Ivan Lučić - Lucius«. U njemu studenti mogu objaviti seminarske, bakalaureatske i diplomatske radove, radove izrađene u sklopu izbornih kolegija i radnih grupa, prijevode članaka i dijelova knjiga, ocjene, prikaze, izvještaje i slično. Najnoviji broj predstavljen je u ožujku 2013. godine, ovoga puta iznimno kao dvobroj. Zbornik obuhvaća dvadeset i tri studentska rada, tri izvještaja, dva intervjua te tri nekrologa. Podijeljen je u četiri rubrike: *Članci*, *Ocjene, prikazi i izvještaji*, *Intervjui* te *In memoriam*.

U rubrici *Članci* radovi su poredani kronološki. Na početku nalazimo dva rada Dejana Pernjaka. Prvi, »Kraljica Hatšepsut i Tutmozis III.« (str. 13-29), bavi se suregentstvom Tutmozisa III. s pomajkom Hatšepsut, a zatim i faraonomovom samostalnom vladavinom. Autor se posebno osvrnuo na kulturnu ostavštinu kraljice Hatšepsut i Tutmozisa III. Drugi rad, »Ramezeje« (str. 31-38), bavi se posmrtnim hramom Ramzesa II. Ramezejom, prikazuje povijest njegova istraživanja te pojašnjava elemente hramskog kompleksa. Marijan Vodopija u tekstu »Punski ratovi — početak rimske dominacije u antičkom svijetu« (str. 39-64) opisuje uzroke, posljedice i tijek Punskih ratova. Razdoblje Stare povijesti pripada i rad Gorana Gradičeka »Rimska rustična vila u uvali Val Madona« (str. 65-93). U radu se opisuju izgled i funkcija vile u uvali Val Madona na Velom Brijunu, ali i njezino značenje kao jednog od ključnih središta na jadranskim

pomorskim putovima. Rad Igora Šimale »Aequae Balissae i Aequae Iasae — dva termalna centra Rimskog Carstva u Panoniji« (str. 95-121) opisuje izgled termalnih centara i njihovo značenje za Rimljane. Vanja Lukić u radu »Kontinuitet grčko-rimske civilizacije u islamskom svijetu« (str. 123-159) tumači i opisuje veliki grčko-rimski utjecaj na oblikovanje kasnije islamske civilizacije. Slijede radovi koji obuhvaćaju razdoblje srednjeg vijeka. Antonija Tomičić u radu »Žene ranog srednjeg vijeka između Rima i Carigrada« (str. 161-181.) opisuje društveni položaj žena u ranom srednjem vijeku, utjecaj rimske i bizantske žene, germanske kraljice te žene Karla Velikog. Ivan Novak u radu »Irska u srednjem vijeku« (str. 183-208) iznosi pregled irske povijesti od najranijih dana do anglo-normanske invazije. Slijede radovi vezani za hrvatsku povijest. Petra Marinčić autorica je rada »Pobjede vojske kralja Tomislava nad Mađarima i Bugarima« (str. 209-217). Zrinko Novosel u radu »Ivan

Lučić Lucius» (str. 219-23) piše o životu i djelu Ivana Lučića, kojeg mnogi smatraju hrvatskim rodonačelnikom znanstvenog historiografskog pristupa. Mario Tomas u radu »Francusko-pruski rat« (str. 233-248) analizirataj sukob i zaključuje o razlozima pruske pobjede. Rad Đurđice Miškulin »Gospodarska izložba u Zagrebu 1891. godine« (str. 249-296) donosi opis izložbe i pojašnjava njezinu društvenu važnost. Marta Husić u radu »Pregled razvoja pravaštva: od postanka do 1914. Godine« (str. 297-325) obrađuje osnutak, politički program i djelovanje Stranke prava. Ostali radovi obuhvaćaju različite teme 20. stoljeća. Petra Marinčić u radu »Zbrinjavanje gladne djece za vrijeme Prvog svjetskog rata« (str. 321-348) piše o problemu zbrinjavanja djece na području Banske Hrvatske i teškoćama koje su ga pratile. U radu »Prva Slovačka Republika: od postanka do pada« (str. 349-361) Ivan Vranić odbacuje poglede o Slovačkoj kao klasičnoj njemačkoj satelitskoj državi te o slovačkom predsjedniku Jozefu Tisu kao Hitlerovu poslušniku. Mirka Stanivuk u radu »Jugoslavenska vanjska politika Milana Stojadinovića: odnosi Kraljevine Jugoslavije s Njemačkim Carstvom i Kraljevino Italijom u drugoj polovini tridesetih godina 20. stoljeća« (str. 363-379) analizira povode i dosege ambiciozne vanjske politike Milana Stojadinovića, koji je napustio dotadašnji jugoslavenski vanjskopolitički smjer. Dragana Marković u radu »Povijesno utemeljene činjenice u djelu *Vitez slavonske ravni* Marije Jurić Zagorke: značaj djela za poznavanje povijesti Osijeka i okolice« (str. 381-411) prikazuje Zagorkin romana kao mogući izvor za razumijevanje povijesti Osijeka i njegove okolice u 18. i 19. stoljeću. Vladimir Šumanović problematizira pitanje odnosa Sovjetskog Saveza i »Zapada« te pojašnjava u tom kontekstu upotrebu

pojmovi totalitarizam i demokracija u radu »Između Staljina i Žuvkova: dva pogleda Zapada na Sovjetski Savez« (str. 413-427). Miroslav Svoboda u radu »Mađarska revolucija 1956. godine« (str. 429-464) prikazuje tijek i slom dvanaestodnevne revolucije. Nikolina Pučar i Nataše Travarević opisuju u članku »Odjek otmice američkog putničkog zrakoplova Boeing 727 u domaćim medijima 1976. godine« (str. 465-476) domaće medijske odjeke na taj događaj. U radu Borisa Divjaka »Iračko-iranski rat« (str. 477-486) prikazani su uzroci i tijek tog rata te geopolitičke posljedice koje je donio regiji i svijetu. Igor Vranić u radu »Mirovni planovi međunarodne zajednice u RH i BiH 1991.—1995.« (str. 487-524) donosi glavne činjenice o Domovinskom ratu čiji tijek i obilježja tumači u kontekstu uloge međunarodne zajednice. Posljednji je u poglavlju *Studentski radovi* rad Marija Tomasa »Djelovanje hrvatskih snaga u oslobodilačkim operacijama 1994.—1995. (od operacije Cincar do operacije Južni potez)« (str. 525-538). Autor na temelju dostupnih izvora iznosi ključne činjenice o manje poznatim vojnim pothvatima hrvatskih snaga u posljednjoj fazi Domovinskog rata.

U rubrici *Ocjene, prikazi i izvještaji* Luka Petrić prikazuje knjigu Georges Dubya *Tri reda ili imaginarij feudalizma*, a Vladimir Begović knjigu Ante Nazora *Velikosrpska agresija na Hrvatsku 1990-ih*. Slijedi prikaz Zrinka Novosela *Biblioteke Dieshistoriae. Voda i njena uloga kroz povijest*. Božena Marinović donosi »Izvještaj s terenske nastave u Istri (7.-9. svibnja 2010. godine)« te izvještaj s predstavljanja fotomonografije *Hrvatski ratni plakat* i knjige *To sam radio u ratu sine*. Igor Šimala autor je priloga »Izvještaj s terenske nastave studenata povijesti: Virovitica, Donji Miholjac, Valpovo (12. svibnja 2012.)«.

U rubrici *Intervjui* objavljen je razgovor s Danijelom Džinom (razgovor vodili Mario Tomas i Igor Vranić) te intervju s povjesničarom Antom Nazorom (razgovor vodili Vladimir Begović i Danijel Jurković).

Posljednja rubrika Zbornika sadrži nekrolog u povodu smrti povjesničara Hrvoja Matkovića (Marta Husić i Đurđica Miškulin), Mirjane Gross (Đurđica Miškulin) i Vesne Girardi Jurkić (Dejan Pernjak).

• *Mateja Maljuga*